

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 7 (296) ЖОВТЕНЬ

2015

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

За матеріалами

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Національно-патріотичне виховання дітей і молоді
в контексті ствердження суб'єктності української держави»*

Засновано в лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку

наукових фахових видань України

(педагогічні науки)

Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних

«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю

№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

(протокол № 3 від 30 жовтня 2015 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Михальський І. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор біологічних наук, професор **Іванюра І. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**

кандидат філологічних наук, професор **Пінчук Т. С.,**

доктор філологічних наук, професор **Дмитренко В. І.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.,**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015

methodology of system approach and already existing models of pedagogical systems we created the innovative – an ecological and humanistic orientation – pedagogical system of training of pupils of chemistry. We understand it as directed on concrete pedagogical result the set of the interconnected components ordered on certain signs which form the operated integrity united by an overall objective of functioning. Basic provisions on which creation of this pedagogical system, its functions and hierarchical communications is based are formulated. Components of innovative pedagogical system of training of pupils of chemistry – purpose, contents, pedagogical technologies, object, subject, social and natural environment – are reasonably defined. It is proved that the component of the offered pedagogical system forming system is the purpose which will unite various functional communications traditional components of pedagogical system (the contents, pedagogical technologies, and object, subject) with the new, allocated with us system component, – social and natural environment. Need of inclusion of such component is caused by that an objective basis of creation of the specified pedagogical system is the problem situation (public and spiritual and ecological crises), that is such unsatisfactory condition of elements external – social and natural – environment which the environment own means (set of systems of environment) at this stage isn't able to normalize.

Key words: innovative pedagogical system, formation of ecological and humanistic values, school chemical education.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 378:37.035

О. А. Сєваст'янова

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ

Сучасний стан українського суспільства свідчить про наявність у ньому складних проблем матеріального і духовного характеру. Вирішення проблем залежить від духовної єдності українського суспільства, яка значною мірою визначається станом сучасної освіти, одним із головних завдань якої є виховання студентської молоді. Сучасним пріоритетом системи виховання в Україні є національна ідея, яка відіграє роль об'єднавчого, консолідуєчого фактора в суспільному розвитку, спрямованого на вироблення життєвої позиції людини, становлення її як особистості, як громадянина своєї держави.

Звісно, сучасне виховання в Україні має забезпечувати прилучення молоді до світової культури й загальнолюдських цінностей, формування планетарного мислення особистості. За формами і методами воно спирається на народні традиції, кращі надбання національної та світової педагогіки.

Варто зазначити, важливу роль у регулюванні дитячих, молодіжних, сімейних проблем нині відіграють закони України «Про освіту», «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», Основи законодавства України про охорону здоров'я, культуру тощо. Розроблено також національні цільові програми «Освіта (Україна ХХІ століття)», «Діти України», «Молодь і дозвілля», «Патріотичне виховання молоді» та ін.

Останнім часом особлива увага приділяється організації виховної роботи в закладах освіти у Концепції національної системи виховання. Національна система виховання є умовою цілісного формування особистості: це створена впродовж століть самим народом система поглядів, переконань, ідей, ідеалів, традицій та професійної діяльності, що має на меті формування світоглядної позиції та ціннісних орієнтацій молоді, передачу їй соціального досвіду, надбань попередніх поколінь. Так, у Національній доктрині розвитку освіти підкреслюється, що національне виховання є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти.

Отже, актуальність даної теми пояснює мету роботи: розглянути систему виховної роботи в умовах ВНЗ; проаналізувати сутність національного виховання, його науково-методологічні засади; визначити основні принципи організації виховної роботи, що впливають на ефективність процесу виховання в сучасних соціокультурних умовах.

Сьогодні дуже непросто формувати майбутнього фахівця, здатного до прийняття відповідальних рішень з урахуванням інтересів усього людства. Метою суспільства стає духовне вдосконалення особистості, на що акцентується увага в державних нормативних документах та актах. Зокрема, Закон України «Про вищу освіту» передбачає створення таких умов навчання та виховання, які б забезпечували «можливість інтелектуального, морального, духовного, естетичного і фізичного розвитку особи, що сприяє формуванню знаючої, вмілої та вихованої особистості» [3, с. 75]. На це спрямовує також «Національна доктрина розвитку освіти в Україні». «Національне виховання має здійснюватися на всіх етапах навчання дітей і молоді, забезпечувати всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарувань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності й культури, виховання громадянина, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору та діяльності, спрямованої на процвітання України» [5, с. 165].

Зараз вища школа знаходиться в процесі інтенсивного пошуку нової парадигми виховного процесу, яка б відповідала новим цивілізаційним реаліям, новим вимогам ринку праці, новим потребам суспільства. На нашу думку, важливою, але недостатньо дослідженою, проблемою вищої освіти є визначення виховних можливостей вищої школи в умовах процесів глобалізації та переходу світової спільноти до інформаційного етапу розвитку цивілізації. Тому ми вважаємо більш детально розглянути проблему виховання в сучасних соціокультурних умовах.

Виховання в сучасному освітньо-виховному закладі має поєднувати виховання потреб нації, держави, людської цивілізації особистості. Гуманістичний характер сучасного виховання передбачає побудову всього його змісту й форм на основі глибокого розуміння вихователем природи вихованця, його індивідуальних рис і можливостей, поваги до особистості дитини, турботи про її гармонійний розвиток.

Нині ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високоосвічена, соціально активна і національно свідома людина, наділена глибокою громадянською відповідальністю, здоровими інтелектуально-творчими, фізичними і духовними якостями, родинними і патріотичними почуттями, працьовитістю, господарською кмітливістю, підприємливістю й ініціативою.

Формування творчої особистості за допомогою посилення організаційно-виховної, культурно-освітньої роботи у національній моделі освіти нерозривно пов'язане з відродженням нації, демократизацією і гуманізацією суспільства, поглибленням самоврядування народу, яке передбачає висунення молоді на керівні посади в різних сферах управління і виробництва.

Цей процес не може бути стихійним. він передбачає співробітництво, співдіяльність, співтворчість. Кожен педагог, який би предмет він не викладав, насамперед є вихователем. К. Ушинський стверджує, що «дух навчального закладу живе не в стінах і не на папері, а в характері більшості викладачів і звідти переходить у характері вихованців» [9].

Перебудова виховного процесу в сучасних соціокультурних умовах – важливе і складне завдання, розв'язання якого вимагає, з одного боку, пошуку і приведення в дію нових форм та методик організації виховного процесу, а з другого – активізації традиційних видів діяльності, збереження досягнень минулого. Такого поєднання вимагає загальнопедагогічний принцип безперервності й наступності, сутність якого щодо виховання полягає в досягненні цілісності й наступності, перетворення виховання у процес, що триває впродовж усього життя.

У сучасному закладі освіти виховання має здійснюватися за нових умов, з урахуванням фізичної, психічної зрілості особистості, а також її інтелектуального і духовного розвитку.

В умовах сьогодення є потреба в уточненні та розробці низки положень теорії морального виховання, адже ми перебуваємо у стані

глибокої моральної кризи. Без сумніву, кожна особистість має власну волю, автономність, суверенність, неповторну індивідуальність. Кожна особистість у процесі самореалізації, стикаючись із реаліями життя може досягти моральної зрілості. Тільки в процесі максимального духовного, практичного напруження на певному етапі морального розвитку вона бере на себе повну відповідальність за свої дії та вчинки.

Процес морального виховання особистості ми визначаємо як інтегративну якість. Цього результатом має стати високий рівень моральної культури, моральної вихованості майбутнього фахівця.

В умовах розбудови української державності і подальшого розвитку незалежності України реальною методологічною основою виховання як соціального явища є ідеологія державотворення, зорієнтована на загальнолюдські та національно-культурні цінності.

Виховний процес у вищому навчальному закладі реалізує принципи виховання, що визначені Концепцією виховання дітей та молоді у національній системі освіти і складені історично (єдність національного і загальнолюдського; природовідповідність; культуровідповідність; активність, самодіяльність і творча ініціатива студентської молоді; демократизація виховання; гуманізація виховання; безперервність і наступність виховання; єдність навчання і виховання; цілеспрямованість; диференціація та індивідуалізація виховного процесу; етнізація; комплексний підхід; опора на позитивне).

Структурними елементами процесу виховання є: мета, зміст, форми, методи і засоби виховання, його результат. Компонентами процесу виховання є: свідомість особистості студента, її емоційно-чуттєва сфера, звички поведінки.

Сучасне замовлення вищій школі передбачає, що виховання не може обмежуватися формуванням суто виконавчих функцій свідомості. Задача ускладнюється тим, що виховання повинне сприяти становленню та прояву таких внутрішніх, суб'єктних підстав поведінки, які втілюють дійсно особистісні якості людини.

Особистісні якості – це такі якості, що проявляються індивідуально кожною окремою людиною, тільки їй властиві відносини до загальних цінностей культури, творчості, свободи вибору, патріотизму, інтернаціоналізму, особистісної продуктивності, приватної власності, громадянського суспільства, справедливості, порядності тощо. Такі якості визначаються змістом і різними рівнями діяльності особистісних структур свідомості, які дані тільки як носії цінностей разом з мірою цінностей, яка перетворює їх на бажане.

Особистісні структури – це структурований ціннісний зміст свідомості, що виявляється в діяльності, але не зводиться до функцій свідомості. З пристосування людини до чого-небудь. Вони регулюють, управляють, розвивають розумову діяльність людини, визначаючи її поведінку як особистісне ставлення до цінностей культури, знань, досвіду, життєвих і професійних цілей. Завдяки діяльності особистісних

структур свідомості, але ні як не його функцій, реалізується феномен «бути особистістю», тобто уміння проявляти й управляти власними значеннями, побудувавши їх відповідно до гуманістичних, добровільно прийнятих вимог.

Однією з найважливіших складових виховання майбутніх фахівців є, на нашу думку, посилення уваги до створення системи національного виховання студентства. Це є суттєвою особливістю простору виховання вищого навчального закладу та складає його виховний потенціал. Бо саме національне виховання є одним із найважливіших, найсуттєвіших чинників цілісного формування особистості. Водночас, національне виховання є фактором формування національної еліти, інтелігентності, справжньої професійної культури, патріотизму. У його умовах формується повноцінна, національно свідома, самодостатня особистість, громадян, патріот України.

Завдяки своєму походженню, обставинам життя, культурно-історичним традиціям кожен представник свого етносу, нації – носій духовності, культури, традицій і звичаїв рідного народу, виховується притаманним його народу змістом і засобами виховної взаємодії. Наука доводить, що таке виховання має яскраво виражений національний характер [6].

Національне виховання – це система ідей, поглядів, переконань, а також звичаїв та обрядів, котрі забезпечують духовне самовідтворення і самозбереження народу. Метою національного виховання є формування у студентської молоді високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани до вітчизняних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків. Патріотизм, громадянськість повинні об'єднувати українців, зберегти те, що протягом століть було нашою метою, – незалежність та цілісність держави.

Повернутись обличчям до національного виховання у ВНЗ нас спонукають такі методологічні принципи пізнання, як об'єктивність, історизм, наступність тощо, якщо ми прагнемо «вижити» у світі, в якому діють незалежно від нашої волі закономірності людської життєдіяльності.

Національне виховання покликане створювати умови, в яких прищеплюються кожному студентові смак до духовної сторони життя, і досягнення цієї мети стає можливим за умови його особистісної орієнтованості, яка має будуватись на таких засадах (за І. Бехом):

- свобода, відповідальність, справедливість, творчість, співпраця;
- самодіяльність студентів, її активний характер;
- вільна творча продуктивна праця як базис виховання;
- розвиток творчої індивідуальності (при цьому індивідуальність не суперечить колективізму й культурі, навпаки, справжній і колективізм і справжня культура пов'язані з розвитком індивідуальності);
- виховна полі системність (індивідуально-типологічна диференціація вихованців вимагає відповідних виховних систем).

Особистісно-орієнтована система національного виховання і виходить із самоцінності особистості, її духовності й суверенності і є гуманістичною за своїм типом.

Поступово посилюється вплив тих учених та викладачів ВНЗ, які вважають за необхідне посилити формування духовних якостей особистості, розвивати у студентів здібності цілісного бачення світу, усвідомлювати значення актуальних соціальних проблем та міжособистісних відносин, оволодівати почуттям соціальної відповідальності.

Зміна ролі викладача й характеру його праці в умовах інформаційного суспільства, яке формується, примушує по-новому поглянути на проблеми розвитку особистості педагога, модернізації системи професійних знань і вдосконалення його методичної майстерності. Такі елементи його професійно-педагогічної культури, як постійне прагнення до підвищення якості своєї діяльності, результативності використовуваних методів навчання й виховання, робота щодо самоосвіти й самовдосконалення, розглядаються сьогодні не просто як досягнення окремих індивідів, а як вимоги, здатні забезпечити поступальний розвиток суспільних відносин, науково-технічний і соціальний прогрес.

У сучасних умовах діяльність у виховному просторі університету відкриває великі можливості для педагогічної творчості як викладачів, так і студентів. Навчальний процес в університеті повинен будуватися за інноваційними моделями навчання й за умови креативної позиції викладача. Ця позиція повинна бути творчістю в двох планах: у плані готовності перейти до нового способу взаємодії із студентами і в плані готовності підтримати безперервну перебудову студентами свого досвіду. Останнє передбачає ряд орієнтирів у діяльності викладача, нерозривно пов'язаних з особливостями його особистістю: відкритістю, гнучкістю, широтою думки, щирістю інтересу до студента тощо.

Творчі можливості конкретного викладача у виховній сфері залежать від рівня розвитку в нього установки на виховну діяльність в умовах вищої школи: чи сприймає він себе перш за все як транслятора норм, правил педагогічної діяльності, чи він сприймає себе як професіонала, дії якого визначаються не метою трансляції, а завданням створення сприятливих умов для саморозвитку конкретних студентів.

Повноцінне використання виховного потенціалу в сучасних соціокультурних умовах можливе, на нашу думку, тільки тоді, коли суб'єкт-суб'єктна взаємодія буде все більше проникати у викладацьку діяльність. Виховний процес у цьому випадку виступає як: життєдіяльність студентів, що містить у собі спільну працю, творчість, наукові інтереси, спілкування, особистісні значення, професійні орієнтації тощо; спосіб оволодіння сучасною культурною традицією, при цьому викладач виступає не як джерело інформації, а як посередник між студентом і культурою.

Студент є суб'єктом виховання. Вихованість потрібна самому студенту як модель власної раціональної поведінки, яка є його власною справою з формування для себе системи орієнтації та саморегуляції. Звідси випливає, що процес виховання у своїй основі є самовихованням, саморозвитком, самоорганізацією і самореалізацією особистості.

Мета виховання в національному втілює вселюдське, адже вселюдські цінності не можуть функціонувати ізольовано від конкретного національного життя. Ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високоосвічена, соціально активна й національно свідомою людина, що наділена глибокою громадянською відповідальністю, високими духовними якостями, родинними й патріотичними почуттями, здатна до саморозвитку і самовдосконалення.

Основним показником виховної роботи ВНЗ є культура самовизначення кожного студента. Життєве самовизначення – більш ширше поняття, ніж тільки професійне і навіть громадянське. Воно характеризує людину як суб'єкта власного життя і власного щастя, яка самореалізує свої сили і здібності. Результативність виховного процесу залежить від певних педагогічних умов, серед яких особливо значущим є співвідношення позиції особистості і системи педагогічних впливів.

Таким чином, вища школа повинна акцентувати увагу на формуванні та розвитку такої особистості, якій буде притаманна висока національна самосвідомість, готовність до виконання громадянського обов'язку із захисту національних інтересів, незалежності та цілісності України, утвердження національного суверенітету держави.

Проаналізувавши проблеми виховання в сучасних соціокультурних умовах, ми дійшли до висновку, що оскільки нова місія вищої освіти полягає в створенні умов для досягнення в суспільстві більшої справедливості й соціальної стабільності, вихованні творчості й розвитку інноваційного потенціалу молодого покоління, то назріла нагальна необхідність зміни орієнтирів виховної роботи у вищій школі. Сучасний виховний процес є багатоаспектним і потребує різнобічних форм і методів, особистісної орієнтації, творчості.

Отже, аналіз сучасних цивілізаційних процесів виявив необхідність посилення уваги до національних проблем розвитку суспільства та національного виховання студентської молоді, значним потенціалом якого володіє система ВНЗ. Виховна робота у ВНЗ має отримати більш виразне національне спрямування та змістовне наповнення, забезпечити підготовку національно свідомих фахівців – громадян Української держави.

Список використаної літератури

- 1. Белова Л. О.** Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики / Л. О. Белова. – Харків : Вид-во НУА, 2004. – 264 с.
- 2. Виноградов В.** Подготовка специалиста как человека культуры / В. Виноградов, А. Синюк // Высш. Образование в России. – 2000. – № 2. – С. 40 – 42.
- 3. Закон України «Про вищу освіту»** // Освіта в Україні. Нормативна

база. – К. : КНТ, 2006. – С. 40 – 93. **4. Запесоцкий А. С.** Какого человека должна формировать сегодня система образования / А. С. Запесоцкий. – Высшее образование в России. – 2003. – № 3. – С. 45 – 52. **5. Подоляк Л. Г.** Психологія вищої школи / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – К. : ТОВ «Філстудія», 2006. – 320 с. **6. Руденко Ю. Д.** Національне виховання: відродження і перспективи / Ю. Д. Руденко // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 31. – С. 132 – 140. **7. Семенова А. В.** Развитие профессиональной компетентности фахівців засобами парадигмального моделювання (інтерактивний тренінг): Навч.-метод. посіб. / А. В. Семенова. – О. : СВД Черкасов М.П., 2006. – 130 с. **8. Стандарты і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.** – К. : Ленвіт, 2006. – 35 с. **9. Ушинський К. Д.** Про народність у громадському вихованні / К. Д. Ушинський // Рідне слово // Пед.твори: у 2 т. – К., 1983. – 218 с.

Сєваст'янова О. А. Проблеми виховання студентської молоді в сучасних соціокультурних умовах

У статті розкрито процес виховання в умовах вищого навчального закладу. Розкрито сутність та особливості національного виховання, сучасні підходи до визначення поняття «національне виховання». Охарактеризовано науково-методологічні засади національного виховання як засобу виховання та самовиховання студентської молоді. Проаналізовано структурні компоненти процесу виховання, основні принципи організації виховної роботи в вищому навчальному закладі, що впливають на ефективність процесу виховання в сучасних соціокультурних умовах. Стаття присвячена аналізу особливостей виховної роботи в умовах вищого навчального закладу. Визначено основні принципи організації виховної роботи в закладах освіти у Концепції національної системи виховання.

Ключові слова: виховання, принципи виховання, національне виховання, виховна робота, студентська молодь, професійна підготовка.

Севастьянова Е. А. Проблемы воспитания студенческой молодежи в современных социокультурных условиях

В статье раскрыт процесс воспитания в условиях высшего учебного заведения. Раскрыты сущность и особенности национального воспитания, современные подходы к определению понятия «национальное воспитание». Охарактеризованы научно-методологические характеристики национального воспитания как средства воспитания и самовоспитания студенческой молодежи. Проанализированы структурные компоненты процесса воспитания, основные принципы организации воспитательной работы в высшем учебном заведении, которые влияют на эффективность процесса воспитания в социокультурных условиях. Статья посвящена анализу особенностей воспитательной работы в высшем учебном заведении. Определены основные принципы организации воспитательной

работы в образовательных заведениях в Концепции национальной системы воспитания.

Ключевые слова: воспитание, принципы воспитания, национальное воспитание, воспитательная работа, студенческая молодежь, профессиональная подготовка.

Sevastyanova E. A. Students educational problems in modern sociocultural environment

This article deals with the process of education in higher education institutions. The content and peculiarities of national education modern approaches in defining the national education. The author attempts to characterise scientific methodological principles of national education as a means of education and self- education of students. The article analyses the structural components of the educational process, the basic principles of higher institution, which affect the efficiency of education in modern social and cultural conditions. The changing role and nature of his work as the teacher were defined his creativity in educational sphere depends on the level of development of motivation of educational activity. The article is devoted to analyse the peculiarities of educational work in the universities. The author defined basic principles of educational work. The analysis of modern processes of civilisation revealed the necessity to intensify attention to national developmental problems of society and national student education which is a significant potential for higher educational institutions. The author states that educational work in universities should get a well-defined national direction in order provide trained nationally responsible researchers.

Key words: education, the principles of education, national education, educational work, students training.

Стаття надійшла до редакції 21.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 159.91

О. Ф. Хміляр

**СИМВОЛ – РЕГУЛЯТОР ПОВЕДІНКИ ТА МОДЕЛЬ ДІЇ
ОСОБИСТОСТІ**

У розвитку основних напрямків психології простежується одна суттєва тенденція – вивчення людини у її суб'єктних властивостях, процесах та умовах саморозвитку. Суб'єктне буття людини досить багатоаспектне. Одним із найбільших проявів суб'єктності людини є її довільна усвідомлена активність, за допомогою якої реалізується все